

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ SADRI ERTEM

ΕΝΑΣ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ

Η ΤΑΝ κι' αυτός ένας Ρώσος εξόριστος σαν έμένα. Έκείνος όμως γύριζε διαρκώς, γύριζε παντού, στο Παρίσι στη Μασσαλία, στην Κωνσταντινούπολη, στη Ρώμη, στο Ρίο Ιανέιρο, μόνος, καταμόναχος, χωρίς να μπηρή να ριζώσει σ' έναν τόπον, από τους τόσους που περνούσε...

Στην αρχή, όταν τον πρωτοέβλεπες, τον νόμιζες για κανένα κατάσκοπο, που έκτελούσε κάποια ύποπτη αποστολή. Άλλοι πάλι τον θεωρούσαν για κάποιο περιηγητή που γύριζε τον κόσμο για να σκοτώσει την ανία του. Κανείς όμως δεν μπορούσε να μάθει γι' αυτόν τίποτε το θετικό ή να σχηματίσει μια άσφαλή γνώμη για τη ζωή του, για τα μυστηριώδη, τ' ανεξήγητα ταξίδια του.

Ένα βράδυ που έτυχε να γνωριστή μαζί μου σ' ένα πολυσύχναστο νυκτερινό κέντρο της Κων/πόλεως, κατώρθωσα, να πληροφορηθώ, αρκετά πράγματα για τη ζωή του.

Όταν κάθησε στο τραπέζι μου, του προσέφερα θότκα από την οποία έπινα κι' εγώ. Τότε και χωρίς εγώ να τον προκαλέσω, ο μυστηριώδης πατριώτης μου άρχισε να μου λέει:

— Να ιδούμε, ως πότε θα εξακολουθήσει το μαρτύριό μου αυτό, να γυρίζω διαρκώς από τόπο σε τόπο, από την μια άκρη της γης στην άλλη... Έχω πάει, ως τώρα, σ' όλες τις μεγαλουπόλεις του κόσμου. Μά ως πότε θα εξακολουθήσουν αυτά τα ταξίδια! Κουράστηκα και δεν έχω πια και χρήματα για να τριγυρίζω. Τελευταία στη Βιέννη, αναγκάστηκα να δουλεύω τις νύχτες σε μια λέσχη, για να οικονομίσω τα ναύλα, που μου χρειαζόντουσαν να φύγω απ' εκεί.

Μιλούσε μ' ένα ύφος ξερό, άπαθης και χαρακτηριστικά ψύχραιμο, κι' έδειχνε πως με τα ταξίδια του αυτά κάτι ζητούσε να βρη, κάτι να πετύχει, μά χωρίς αποτέλεσμα.

— Μά γιατί όμως αυτή η έπιμονή σας να ταξιδεύετε ; τον ρώτησα. Άσφαλώς κάτι το σπουδαίο θα γυρεύετε στους τόπους που γυρίζετε διαρκώς !

Στην παρατήρησή μου αυτή, φάνηκε λιγάκι σκεπτικός, δισταχτικός. Σε λίγο όμως μου αποκρίθηκε αναστενάζοντας ελαφρά:

— Ναί, ναί... το μαντέψατε. Βέβαια κάτι ζητάω. Μά για να έννοήσετε αυτό το κάτι, πρέπει να σας τα διηγηθώ όλα, όσα μου συνέβησαν απ' την αρχή.

Και ρουφώντας ακόμα ένα ποτήρι θότκας, συνέχισε:

— Όπως και σεις, έτσι κι' εγώ, τις πρώτες ημέρες της έπαναστάσεως, θρισκόμουν στην πατρίδα μας, στη Ρωσία, αρκετά καλό άποκαταστημένος. Ήμουνα τότε χήρος, μ' ένα παιδί που μου άφησε πεθαίνοντας η γυναίκα μου και που την εποχή εκείνη ήταν 15 χρονών. Έμενα σ' ένα χωριό της Κριμαίας, όπου θρισκόντουσαν τα κτήματά μου. Πριν ακόμα έλθουν εκεί οι μπολσεβίκοι, όλοι με συνεβούλεψαν πως έπρεπε να φύγω, πουλώντας γρήγορα ό,τι είχα, αν ήθελα να σώσω το παιδί μου και το τομάρι μου...

Πραγματικά κι' εγώ είδα πως αυτό ήταν τότε για όλους μας, η μόνη σανίς σωτηρίας. Πούλησα τα κτήματά μου, το σπίτι μου και τ' άλογά μου και μ' όσα χρήματα μουδωσαν, αποφάσισα να φύγω με το παιδί μου στο έξωτερικό. Έπειδή μάλιστα ήθελα περισσότερο να εξασφαλίσω τα χρήματά μου, τα έδωσα στο γυιό μου, με την ιδέα πως έπειδή ήτανε παιδί, δεν κινδύνευε να ύποστη έρευνα.

Έτσι, ένα καλό πρωί, και πριν ακόμα προφθάσουν να μπούν στο χωριό μας, οι μπολσεβίκοι, πήραμε το δρόμο για την πολιτεία, όπου θα βρισκαμε το τραίνο για την Όδησο.

Δέν είχαμε όμως προχωρήσει πολύ, όταν αντικρύσαμε μακριά αρκετούς έφιππους χωροφύλακες...

Άπό τον φόβο μας, τρυπώσαμε στο πρώτο σπίτι που βρήκαμε μπροστά μας, ζητώντας προστασία. Πραγματικά, μάς δεχθήκανε φιλόξενα και μάς προτείνανε να περάσουμε εκεί την νύχτα, μέχρις ότου, ξεμερώνοντας πάροουμε πάλι τον δρόμο για το σταθμό...

Ο οικοδεσπότης, ένας παλῆος γνώριμός μου, που φαίνεται πως δέν φοβότανε καθόλου τους μπολσεβίκοις, με τους οποίους μάλιστα ισχυριζότανε πως ήτανε φίλος, μάς θεβαίωσε, πως δέν διατρέχαμε κανένα κίνδυνο στο σπίτι του, ούτε έμεις, ούτε τα χρήματά μας, που του έκμυστηρεύτηκα ότι τα κρατούσε επάνω του το παιδί μου.

Μετά το δείπνο, κουρασμένοι όπως είμαστε, ζητήσαμε να κοιμηθούμε. Έμένα με θάλανε σ' ένα μικρόδωμάτιο, δίπλα στην κουζίνα και για το παιδί μου τοποθέτησαν ένα κρεβάτι, στο

ίδιο δωμάτιο που κοιμότανε το παιδί του οικοδεσπότη.

* * *

Έγώ όμως εκείνο το βράδυ ήταν αδύνατο να κλείσω μάτι. Όλα τα γεγονότα της ημέρας, ή ταραχή μου, ή βιαστική άναχώρησις απ' το χωριό μου, που δέν το είχα άποχωρισθί επί 30 χρόνια, με είχαν φριχτά έκνευρίσει. Με σβυστό το φως και καπνίζοντας διαρκώς άκουγα να χτυπούν ή ώρες στο ρολόι της γειτονικής έκκλησίας, χωρίς να μπηρή να με πάρη ο ύπνος, ούτε μια στιγμή...

Ξαφνικά, μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, άκούω από το μέρος της κουζίνας ζωηρά θήματα και μια φωνή που έλεγε: «Έλα, έλα. Κοιμήθηκν. Είνε ώρα να τελειώνουμε».

Με την προσοχή που κατέβαλα, κατώρθωσα να ξεχωρίσω πως ή φωνή αυτή ήτανε του οικοδεσπότη, που μιλούσε σε κάποιον άλλον. Η φωνή αυτή σώπασε άμέσως και σχεδόν την ίδια στιγμή, άκολούθησε ένας θόρυβος σιδερικῶν, που μεταφερόντουσαν από την κουζίνα, προς το έσωτερικό του σπιτιού, και λίγα λεπτά άργότερα ο ήχος μιας πόρτας που άνοιξε κι' έκλεισε άμέσως, πολύ βιαστικά...

Έκνευρισμένος καθώς ήμουνα από την έπιμονη άυπνία, και έπειδή όλ' αυτά μου φάνηκαν ύποπτα, πετάχτηκα απ' το κρεβάτι και πήγα προς την πόρτα, για να μπορέσω ν' άκούσω καλύτερα.

Δέν είχα όμως κάνει δυο θήματα, όταν άκουσα μια οίμωγη ανθρώπινη, κάτι σαν πνίξιμο, ένα βαθύ στεναγμό φριχτό, ανθρώπου που πεθαίνει...

Στη στιγμή άναψα τον αναπτήρα μου, κι' έτσι καθώς ήμουνα με το νυχτικό μου, άνοιξα την πόρτα κι' ώρμησα έξω προς τον διάδρομο...

Μπροστά μου ώρθώθηκε τότε ο οικοδεσπότης άγριέμένος. Μόλις με είδε έπεσε επάνω μου, φωνάζοντας σαν λυσσασμένος:

— Δολοφόνε!... Δολοφόνε!... Μου σκοτώσατε το παιδί μου !...

Έγώ απόμεινα βουβός, μαρμαρωμένος εκεί στη θέση μου, μη μπορώντας να κάνω ούτε την παραμικρή κίνηση !

Άμέσως, πριν ακόμα συνέλθω απ' το φριχτό εκείνο αίσθημα που δοκίμασα, με παρέδωσαν στους χωροφύλακες, που είχαν ειδοποιηθί από τον οικοδεσπότη και οι όποιοι με ώδηγησαν κατ' ευθείαν στην άστυνομία, όπου και με άπομόνωσαν...

Στο σημείο αυτό ο πατριώτης μου, στάθηκε μια στιγμή και τράβηξε ακόμα ένα ποτήρι αλκοόλ...

Ζητούσε να ξεχάσει, να σβύση κάποιες φριχτές εικόνες του παρελθόντος που του φλόγιζαν, του βασάνιζαν το μυαλό.

— Όταν σε λίγες ημέρες με φέρανε μπροστά στο πρόχειρο δικαστήριο της Τσέκας, μόρεσα να μάθω τα έξησι:

Με κατηγορούσαν ότι είχα σκοτώσει το παιδί του οικοδεσπότη που με φιλοξένησε, έχοντας για συνεργό και το παιδί μου, που καθώς μου είπαν, είχε φύγει εκείνο το βράδυ, μόνο του, λίγη ώρα μετά το φόνο!...

Έπειδή όλ' αυτά ήταν μια φριχτή πλεκτάνη, όμοια με τόσες άλλες που έγιναν στις αρχές της έπαναστάσεως στην πατρίδα μας, ήξερα πια καλά πως θα καταδικάζομουνα.

Πραγματικά ή άπόφασι της Τσέκας με κατεδίκάζε σε πέντε χρόνια φυλακή.

Όταν τελείωσα την ποινή μου και θγήκα απ' το δεσμωτήριο, ή πρώτες πληροφορίες που πήρα απ' τους γνωστούς μου, ήταν πως το παιδί μου ζούσε, αλλά πως είχε φύγει για το έξωτερικό τις πρώτες ημέρες, που εγώ είχα συλληφθί, έξ αίτίας της μηχανορραφίας του οικοδεσπότη.

Έπίσης έμαθα πως ο οικοδεσπότης αυτός, που ήξερε πως το παιδί μου κρατούσε επάνω του τα χρήματά μας, είχε σχεδιάσει να το δολοφονήσει εκείνο το βράδυ, αλλά αντί να χτυπήσει το παιδί μου, πλήγωσε το δικό του παιδί !

Πως όμως συνέβησαν όλ' αυτά ; Ποιός είχε σώσει το παιδί μου, ποιός το είχε ειδοποιήσει να φύγει εκείνο το βράδυ, από το σπίτι και να γλυτώσει τη ζωή του;... Νά το μυστήριο που με φέρνει ακόμα σε μια φριχτή άγωνία !...

— Καλά, και το παιδί σας δέν το είδατε από τότε ;

— Όχι ! Αυτό ζητάω γυρίζοντας τον κόσμο τόσα χρόνια... Θα το βρω άρα γε κάποτε, θα το συναντήσω ; Ζή ακόμα ή πέθανε Αυτό είναι το μαρτύριο που βασανίζει τη ζωή μου...

Και ο μυστηριώδης πατριώτης μου, ο άλλόκοτος ταξιδιώτης, ξαναπήρε το πρώτο αινιγματικό του ύφος.

